

Dit

Di

Bijlage 3: Intervisie CSRD-assurance nadere vereisten

CSRD-bevoegd en CSRD-bekwaam

18 december 2024

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



INHOUD

1	Inleiding	2
2	Doel en overwegingen	3
3	Intervisie; algemene kaders.....	4
4	Intervisie in het kader van CSRD-assurance; individuele vereisten.....	5
5	Intervisie in het kader van CSRD-assurance; organisatie aspecten	7
6	Intervisie in het kader van CSRD-assurance; intervisiecoach vereisten	8
7	FAQ's	10

1 Inleiding

Achtergrond

Deze bijlage maakt onderdeel uit van het document 'Nadere vereisten vakbekwaamheid CSRD-assurance' (februari 2024). In dit document worden nadere vereisten vermeld waaraan een accountant dient te voldoen om voldoende bekwaam te zijn om CSRD-assurance te kunnen verstrekken.

De nadere vereisten bestaan uit de volgende onderdelen:

1. **CSRD-competentieset**; de vereiste competenties die een accountant dient te bezitten om CSRD-assurance te kunnen verstrekken aanvullend op de huidige opleidingsvereisten van accountants;
2. Het gebruik van een **zelfassessment** voor accountants om inzicht te krijgen in onderwerpen waar de accountant zich in kan bekwaamen of verder in kan ontwikkelen;
3. Het deelnemen aan (kantooroverstijgende) **intervisie** om de theoretische kennis in de praktische toepassing te versterken;
4. Een accountant geeft een **CSRD complianceverklaring** waarmee zij of hij verklaart te hebben voldaan aan de bovenstaande nadere PE-vereisten en daarmee CSRD-bekwaam is.



Intervisievereisten

In deze bijlage worden de nadere vereisten van (kantooroverstijgende) intervisie uitgewerkt en toegelicht. In 2025 vindt evaluatie en herijking plaats van het besluit en de hiervoor genoemde vereisten.

Doelgroep

De verplichting tot deelname aan intervisie geldt voor de primaire doelgroep.

De primaire doelgroep voor de vereisten voor permanente educatie voor CSRD-assurance zijn accountants (AA of RA) die op grond van de overgangsregeling CSRD-bevoegd worden en CSRD-assurance gaan verstrekken. Voor deze accountants gelden de benoemde voorwaarden om aan te kunnen tonen dat zij CSRD-bekwaam zijn. Dit zijn de accountants die het CSRD-assurance rapport zullen aftekenen.

Andere medewerkers die meewerken aan CSRD-assurance opdrachten, zijn niet verplicht tot deze intervisie.

2 Doel en overwegingen

Accountants die CSRD-assurance gaan verstrekken nemen deel aan intervisie. De vorm en uitvoering van deze intervisie wordt, onder randvoorwaarden, overgelaten aan de accountantsorganisatie.

De belangrijkste doelstelling is om het lerend vermogen van het individu én de gehele sector op het thema duurzaamheid te stimuleren en te versterken; reflecteren met collega's op praktijkervaringen met aandacht voor toegepaste kennis, vaardigheden en eigen houding/gedrag.

Aan het voorschrift om aan intervisie deel te nemen, liggen meerdere overwegingen ten grondslag, waaronder;

- Lerend vermogen beroep: CSRD-assurance is een nieuw vakgebied binnen de accountancy en dat vraagt om onderlinge en beroepsbrede afstemming. Intervisiestimuleert de beroepsontwikkeling, en het kantooroverstijgende aspect stimuleert de beroepsbrede afstemming.
- Lerend vermogen individu: Individuele accountants zullen te maken krijgen met nieuwe en wellicht onverwachte vraagstukken. Intervisie stimuleert de dialoog met vakgenoten, ook buiten de intervisiesessies en draagt zo bij aan de individuele ontwikkeling.
- Diverse accountantsorganisaties en serviceorganisaties hebben goede ervaringen met intervisie en passen dit al breder toe.
- In de overgangsregeling van de CSRD is geen praktijkervaring vereist om CSRD-assurance te kunnen verstrekken. Intervisie geeft accountants ondersteuning bij het toepassen van de verkregen theoretische kennis in de beroepspraktijk.

Deze intervisie vertoont gelijkenis met de dossiermentoring die in 2014 onderdeel was van de PE-verplichting. De bedoelde intervisie beperkt zich niet tot een afgerond controledossier; het gaat om het leerproces gedurende de gehele controlecyclus.

Monitoring beroepsbrede ontwikkeling

Door op hoofdlijnen geanonimiseerde terugkoppeling te vragen van de intervisiecoaches van iedere intervisie sessie, verkrijgt de NBA inzicht en informatie op dit nieuwe vakgebied. De NBA kan deze informatie bijvoorbeeld gebruiken voor nadere ondersteuning of sturing, denk daarbij ook aan aanvullende PE-verplichtingen (als die bijdragen aan de kwaliteit van het beroep).



In de hoofdstukken hierna, zijn de randvoorwaarden die de NBA stelt aan intervisie in het kader van CSRD-assurance nader uitgewerkt.

3 Intervisie; algemene kaders

Intervisie is een leeractiviteit en kent verschillende vormen. De NBA baseert haar definitie van intervisie op het boek *Intervisie bij werkproblemen* (Hendriksen, J. (2010) Uitgeverij De Boeck Hoger en universitair onderwijs).

Intervisie betreft;

- collegiale ondersteuning met betrekking tot,
- onderlinge advisering bij werkproblemen,
- in een leergroep bestaande uit gelijken,
- die binnen een gezamenlijke vastgestelde structuur,
- tot inzichten en oplossingen tracht te komen,
- in een zelfsturend en op reflectie gericht leerproces,.

Anders gezegd: je leert van elkaars vraagstukken en van de keuzes die in de praktijk worden gemaakt. Je verkrijgt inzicht in het eigen handelen en draagt bij aan het lerend vermogen van collega's. Alhoewel intervisie wel bijdraagt aan de kwaliteit van het werk, is intervisie geen beoordelingsinstrument van de kwaliteit van je werk.

Doel: Intervisie is een vorm van deskundigheidsbevordering waarbij professionals hun collega's of vakgenoten raadplegen om inzicht te krijgen in werk gerelateerde vraagstukken. Het doel van intervisie is om zich bewust te maken van de eigen rol, stijl en opvattingen in het werk, en om verbeteringen te realiseren.

Samenstelling intervisiegroep

De samenstelling van een intervisiegroep is van groot belang voor een effectieve intervisie. De volgende overwegingen kunnen bij het bepalen van de samenstelling worden gehanteerd:

- Omvang; de groep moet van een goede omvang zijn: klein genoeg voor een goede onderlinge dynamiek maar ook groot genoeg voor voldoende diversiteit in perspectieven.
- Professionele achtergrond; de groep bestaat uit collega's met vergelijkbare functies of uit professionals met een gezamenlijk werkveld. Een mix van verschillende achtergronden, ervaringen en expertises verrijkt de intervisie; denk aan variatie in leeftijd, ervaringsniveau en specialisaties.
- Gelijkwaardigheid; het is essentieel dat de deelnemers open en eerlijk met elkaar kunnen communiceren zonder hiërarchische belemmeringen.

Intervisiecoach

Een effectieve intervisiecoach creëert een veilige en gestructureerde omgeving waarin deelnemers elkaar bevragen en van elkaar leren. Alhoewel een intervisiecoach zich niet met de inhoud van het vraagstuk bemoeit is kennis van het werkveld wenselijk.

4 Intervisie in het kader van CSRD-assurance; individuele vereisten

In de kern wil de NBA accountantsorganisaties ruimte geven om intervisie te organiseren en waar mogelijk gebruik te maken van intervisie die de kantoren al zelf organiseren.

Vanuit kwaliteitsbewaking en om eenduidigheid te creëren stelt de NBA in het kader van CSRD-assurance nadere voorwaarden aan intervisie via de volgende drie gebieden;

- Individuele vereisten (Voorliggende hoofdstuk 4)
- Organisatie vereisten (Hoofdstuk 5)
- Intervisiecoach aspecten (Hoofdstuk 6)

Individuele vereisten

Frequentie

De NBA verplicht tot het deelnemen aan minimaal twee intervisiesessies, waarvan ten minste één keer kantooroverstijgend. Van belang is dat deelnemers ervaringen delen.

Een sessie vindt kort voorafgaand aan de opdracht of aan het begin van de opdracht plaats. De tweede sessie vindt plaats bij afronding tot het verstrekken van CSRD-assurance.

Verantwoording

Accountants doen verslag van de leeractiviteit intervisie (inclusief leerdoel en leerresultaat) in het eigen PE-portfolio.

Ingroeiregeling compliance 2024

Voor accountants die in 2024 niet kunnen voldoen aan de (kantooroverstijgende)intervisie vereisten is er de ingroeiregeling compliance 2024.

De accountant die aanspraak maakt op deze ingroeiregeling legt in het PE portfolio vast dat gebruik wordt gemaakt van de *ingroeiregeling compliance 2024*. De accountant kan dan verklaren middels de CSRD-complianceverklaring dat is voldaan aan de Nadere Vereisten Permanente Educatie bij CSRD Assurance.

Zodra de accountant in 2025 heeft voldaan aan de verplichting van het volgen van twee intervisiesessies legt de accountant dit vast in het PE-portfolio. Daarmee is geregistreerd dat de accountant heeft voldaan aan de verplichting om in 2025 de twee intervisiesessies te volgen, waarvan ten minste één kantooroverstijgend.

Zie ook Hoofdstuk 7 van het document:

Nadere vereisten permanente educatie voor vakbekwaamheid CSRD-assurance

Kennisdeling met, terugkoppeling aan NBA

Voor zover de intervisiedeelner accountant is legt de intervisiedeelner iedere intervisiesessie vast in het eigen PE-portfolio. Vanuit NVPE-toezicht kan de NBA het PE-portfolio opvragen. Accountants hoeven geen andere, separate, terugkoppeling te geven aan de NBA over de intervisie.

Intervisiecoaches committeren zich om anonieme bevindingen en ervaringen te delen met de NBA. De NBA gebruikt deze informatie om de ontwikkeling van het lerend beroep te monitoren en kan (indien wenselijk) nadere ondersteuning bieden.

Zie ook: 6 Intervisie in het kader van CSRD-assurance; intervisiecoach vereisten.

Inhoud

Intervisie is gericht op reflectie en kent een gestructureerde aanpak. De NBA kan voorwaarden stellen aan de inhoud van de intervisiegesprekken. Voor 2024 stelt de NBA de volgende vragen verplicht om te bespreken tijdens intervisie:

- Belemmerende factoren; ervaren deelnemers belemmerende factoren in het proces tot het geven van CSRD-assurance en zo ja, welke zijn dat en hoe hebben deelnemers daarop geacteerd?
- Dilemma's; hebben deelnemers dilemma's ervaren, en zo ja, welke zijn dat en hoe hebben deelnemers daarop geacteerd?
- Leerresultaat; welk leerresultaat of welke leerresultaten hebben deelnemers uit de intervisie gehaald en welke vraag willen zij een volgende keer inbrengen?

Deze vragen mogen worden verdeeld over de intervisiesessies, behalve de laatste vraag, deze wordt geacht iedere sessie door iedere deelnemer te worden beantwoord.

De vragen kunnen in de loop van de tijd worden aangevuld met of worden vervangen door actuele inzichten of ontwikkelingen. Bijvoorbeeld vanuit kennisdeling door intervisiecoaches, toetsingen of onderzoeken vanuit bijvoorbeeld NBA, AFM of Raad voor Toezicht. Deze aanpassingen op de inhoud deelt de NBA via e-mail met de geregistreerde intervisiecoaches.

Vertrouwelijkheid

Vertrouwelijkheid en geheimhouding bij intervisie is van groot belang. Accountants leven hierbij het fundamentele beginsel van vertrouwelijkheid uit de VGBA na. Zie ook [beroepseed \(nba.nl\)](#). [Dit houdt onder meer in dat accountants bij het inbrengen van informatie tijdens de intervisie zorgen dat de informatie niet direct of indirect te herleiden is naar een bepaalde organisatie.](#)

NBA-toezicht: NVPE

De CSRD-assurancevereisten zijn opgesteld vanuit de Nadere Voorschriften Permanente Educatie (NVPE). Toezicht op het naleven van de vereisten is ook via deze NVPE geregeld. Accountants die CSRD-assurance willen/zullen geven hebben een grotere kans om in de jaarlijkse steekproef te vallen voor beoordeling van het PE-portfolio.

Zie ook: [Toezichtkader permanente educatie \(nba.nl\)](#)

5 Intervisie in het kader van CSRD-assurance; organisatie aspecten

Vertrouwelijkheid

Vertrouwelijkheid en geheimhouding bij intervisie is van groot belang. Accountants leven hierbij het fundamentele beginsel van vertrouwelijkheid uit de VGBA na. Zie ook [beroepseed \(nba.nl\)](https://www.nba.nl/beroepseed)

Accountantsorganisaties organiseren zelf dat de intervisiecoach én eventuele andere deelnemers verklaren de vertrouwelijkheid en geheimhouding te respecteren.

Duur

De NBA stelt geen concrete tijdsvereisten aan intervisiesessies. Ook hier geldt dat het de verantwoordelijkheid van de accountantsorganisatie en de individuele accountant is dat door actieve deelname de doelstellingen van intervisie worden gerealiseerd.

De tijdsduur van een intervisiesessie is evenredig met het aantal deelnemers; hoe groter de intervisiegroep, hoe meer tijd nodig is om alle deelnemers actief te laten participeren.

Zie ook *hoofdstuk 3 Intervisie; algemene kaders*

De NBA inventariseert via de intervisiecoaches de tijdsduur van de verzorgde intervisiesessie.

Kantooroverstijgend

Een van de doelstellingen van intervisie in het kader van CSRD-assurance is het lerend vermogen van en beroepsmatige afstemming binnen de sector te stimuleren en te versterken. Dit is de reden dat minimaal één keer een kantooroverstijgende intervisiesessie wordt gevolgd.

Onder kantooroverstijgend wordt verstaan; met collega's van verschillende accountantsorganisaties (volgens definitie WTA).

Aantal deelnemers

Een intervisiegroep moet dusdanig georganiseerd en van omvang zijn dat een goede onderlinge dynamiek maar ook voldoende diversiteit in perspectieven zijn geborgd. Het is de verantwoordelijkheid van het accountantskantoor en de individuele accountant dat het aantal deelnemers aansluit bij het doel van intervisie.

Zie ook *hoofdstuk 3 Intervisie; algemene kaders*.

Vorm

Intervisie vindt in principe als fysieke bijeenkomst plaats.

Indien een accountantsorganisatie al intervisie organiseert in een andere vorm én daarmee goede ervaringen opdeed én de omschreven doelstellingen van intervisie worden gerealiseerd, dan mag de accountantsorganisatie ook in deze andere vorm intervisie organiseren.

Intervisiecoach

Een intervisiesessie wordt door in ieder geval één intervisiecoach begeleid.

Een intervisiecoach voldoet aan specifieke voorwaarden, zie *hoofdstuk 6 Profiel intervisiecoach* van deze bijlage.

Intervisiecoaches committeren zich om anonieme bevindingen en ervaringen te delen met de NBA.

De NBA gebruikt deze informatie om de ontwikkeling van het lerend beroep te monitoren en kan (indien wenselijk) nadere ondersteuning bieden.

NBA- accreditatie

De NBA accrediteert **geen** intervisiesessies. Het is aan accountants en accountantsorganisaties om de kwaliteit van intervisie en de in te zetten kwaliteit van intervisiecoaches te waarborgen.

6 Intervisie in het kader van CSRD-assurance; intervisiecoach vereisten

Een intervisiecoach hoeft niet over een accountantstitel te beschikken.

Een intervisiecoach voldoet aan het volgende profiel, zij/hij heeft...	Toelichting
...aantoonbare didactische ervaring met intervisie.	<p>De intervisiecoach heeft ervaring met intervisiegesprekken en werkt aan professionele ontwikkeling door het volgen van trainingen, workshops, studiebijeenkomsten of volgt zelf intervisie met collega intervisiecoaches.</p> <p>In plaats van intervisie kan de intervisiecoach ervaring hebben als facilitator, begeleider met andere vergelijkbare interactieve methodieken zoals bijvoorbeeld coaching, mentoring of socratisch leergesprek.</p>
...controle ervaring of bewezen kennis van controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekening en heeft zich een beeld gevormd van potentiële knelpunten (werkproblemen) en potentiële aanpakken van deze knelpunten in het kader van CSRD-assurance.	<p>De ervaring en kennis kan bijvoorbeeld worden ontleend aan ervaring als...</p> <ul style="list-style-type: none"> • (voormalig) eindverantwoordelijk accountant of als lid van controleteam (al of niet als accountant); • reviewer van bijvoorbeeld OKB's of als (voormalig) toetser bij RvT, SRA of AFM; • compliance functie bij een accountantsorganisatie. <p>De intervisiecoach heeft kennis van het controleproces.</p>
...deze inhoudelijke en intervisie-ervaring en kennis niet meer dan vijf jaar geleden verkregen.	
...een onbesproken gedrag.	<p>De intervisiecoach is niet veroordeeld voor een strafrechtelijke zaak. Indien de intervisiecoach de accountantstitel draagt of heeft gedragen, kreeg zij/hij afgelopen tien jaar in een tuchtrechtelijke zaak geen schorsing of doorhaling opgelegd.</p>
...geen (neven)functie als toetser bij de Raad voor Toezicht, de SRA of AFM.	<p>Dit geldt voor de periode dat de intervisiecoach intervisiesessies verzorgt bij het desbetreffende accountantskantoor.</p>

Registratie bij NBA

Een intervisiecoach registreert zich bij de NBA zodat de NBA in contact kan komen met de intervisiecoaches.

[Registeren als intervisiecoach CSRD-assurance](#)

Met registratie verklaart de intervisiecoach;

- te voldoen aan bovenvermeld profiel,
- zich te committeren aan kennisdeling met de NBA én
- vertrouwelijkheid en geheimhouding van hetgeen aan de orde komt bij intervisie te respecteren.

Vertrouwelijkheid

Vertrouwelijkheid en geheimhouding bij intervisie is van groot belang. Intervisiecoaches verklaren bij registratie vertrouwelijkheid en geheimhouding van hetgeen aan de orde komt bij intervisie te respecteren. Accountants leven hierbij het fundamentele beginsel van vertrouwelijkheid uit de VGBA na. Zie ook [beroepseed \(nba.nl\)](https://www.nba.nl).

Het is aan te bevelen om als intervisiecoach bij aanvang van iedere intervisiesessie het belang van vertrouwelijkheid te benoemen en het commitment van geheimhouding naar elkaar toe uit te spreken.

NBA-accreditatie

Het is aan accountants en accountantsorganisaties om de kwaliteit van intervisie en de kwaliteit van de in te zetten intervisiecoaches te waarborgen. Een intervisiecoach dient te voldoen aan het door de NBA opgestelde profiel én zich te committeren om anonieme bevindingen en ervaringen te delen met de NBA.

Kennisdeling met NBA

Intervisiecoaches delen hun kennis op twee manieren.

1. Enerzijds door per sessie een terugkoppeling te geven via een online vragenformulier.
2. Anderzijds door jaarlijks, desgevraagd, deel te nemen aan een (fysieke) bijeenkomst bij de NBA om de algemene ervaringen en inzichten te delen.

Vanzelfsprekend vindt terugkoppeling plaats met inachtneming van vertrouwelijkheid en geheimhouding.

Terugkoppeling aan NBA

Aan intervisiecoaches wordt per (verzorgde) sessie gevraagd een terugkoppeling te geven aan de NBA. De volgende vragen worden daartoe gesteld:

- Datum van intervisiesessie.
- Netto duur van de intervisiesessie..
- Aantal deelnemers aan deze intervisiesessie (intervisiecoach telt niet mee als deelnemer)
- Beoordeling op schaal (negatief vs positief)
 - sfeer in de groep;
 - bereidheid tot delen van vraagstukken/werkproblemen;
 - groepssamenstelling.
- Zijn de volgende vragen besproken? (door middel van checkbox):
 - Ervaren (een of meer) deelnemers belemmerende factoren in het proces tot het geven van CSRD-assurance en hoe deelnemers daarop hebben geacteerd (indien van toepassing)?
 - Hebben (een of meer) deelnemers dilemma's ervaren hoe deelnemers daarop hebben geacteerd (indien van toepassing)?
 - Welk leerresultaat of welke leerresultaten deelnemers uit de intervisie hebben gehaald en welke vraag zij een volgende keer willen inbrengen?
- Is er een gezamenlijke belemmerende factor te benoemen uit deze intervisiesessie?
- Kun je een gezamenlijk dilemma benoemen uit deze intervisiesessie?
- Overige waarneming(en) of suggesties:

[Registratie van verzorgde intervisiesessies \(alleen door intervisiecoach\).](#)

7 FAQ's

NBA-marktplaats

De NBA biedt geen marktplaats of ander platform voor aanbod en uitwisseling van intervisiesessies of intervisiecoaches. We laten dit aan de accountantsorganisaties zelf over om te organiseren met collega's of via marktpartijen.

Mocht een accountant of accountantsorganisatie niet in staat zijn om dit te organiseren dan kan de accountant zich melden bij [Helpdesk PE](#) met een onderbouwing van wat is gedaan om een intervisiecoach te zoeken en met welke collega accountantsorganisaties of (markt)partijen contact is geweest om samenwerking te onderzoeken.

Samengaan met eigen intervisie

Voor zover accountants al aan intervisie deelnemen kunnen zij dit combineren met intervisie zoals hier beschreven in het kader van CSRD-assurance. Wel dient de intervisie (minimaal) te voldoen aan de voorwaarden zoals gesteld.

Hoeveel deelnemers kent een intervisiesessie?

Het is de verantwoordelijkheid van het accountantskantoor en de individuele accountant dat het aantal deelnemers aansluit bij het doel van intervisie. In de praktijk zijn intervisiegroepen van minimaal vier tot maximaal acht deelnemers gebruikelijk.

Wie tellen mee als deelnemer bij een intervisiesessie?

Een intervisiecoach wordt niet meegerekend als intervisiedeelneemer. De NBA inventariseert via de intervisiecoaches met hoeveel deelnemers een intervisiesessie plaatsvond.

Hoeveel uur duurt een intervisiesessie?

De NBA stelt geen concrete tijdsvereisten aan intervisiesessies.

Voor een kleine groep van vier deelnemers is een tijdsduur van tenminste twee netto klokuren gebruikelijk. Onder netto klokuren wordt de tijd verstaan na aftrek van eventuele pauzes, een klokkuur staat voor zestig minuten.

Moet een intervisiecoach ervaring hebben met CSRD-assurance?

Nee dat is geen vereiste vanuit de NBA, alhoewel die ervaring wel wenselijk is.

Didactische vaardigheden en ervaring met intervisie gekoppeld aan controle-ervaring of bewezen kennis van controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekening vormen de basis.

Verder heeft een intervisiecoach zich een beeld gevormd van potentiële knelpunten (werkproblemen) in het kader van CSRD-assurance.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants



Mercuriusplein 3
2132 HA Hoofddorp
Postbus 242
2130 AE Hoofddorp

T 088 4960 301
E nba@nba.nl
I www.nba.nl